

2024/1501

2024 5 29

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2024/1501

2024 m. gegužės 14 d.

dėl laikinų prekybos liberalizavimo priemonių papildant prekybos lengvatas, taikomas produktams iš Moldovos Respublikos pagal Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos bei jų valstybių narių ir Moldovos Respublikos asociacijos susitarimą

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 207 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros ⁽¹⁾,

kadangi:

- (1) Sąjungos ir Moldovos Respublikos santykių pagrindas yra Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos bei jų valstybių narių ir Moldovos Respublikos asociacijos susitarimas ⁽²⁾ (toliau – Asociacijos susitarimas). Remiantis Tarybos sprendimu 2014/492/ES ⁽³⁾, Asociacijos susitarimo V antraštinė dalis, skirta prekybai ir su prekyba susijusiems klausimams, buvo laikinai taikoma nuo 2014 m. rugsėjo 1 d. ir įsigaliojo 2016 m. liepos 1 d., Asociacijos susitarimą ratifikavus visoms valstybėms narėms;
- (2) Asociacijos susitarimu išreiškiamas Asociacijos susitarimo šalių (toliau – Šalys) noras plačiu mastu ir naujoviškai stiprinti bei plėsti santykius, lengvinti ir pasiekti laipsnišką ekonominę integraciją, ir tai daryti laikantis teisių ir įsipareigojimų, susijusių su Šalių naryste Pasaulio prekybos organizacijoje;
- (3) Asociacijos susitarimo 143 straipsnyje numatyta laipsniškai sukurti Šalių tarpusavio laisvosios prekybos erdvę, remiantis 1994 m. Bendrojo susitarimo dėl muitų tarifų ir prekybos (GATT 1994) XXIV straipsniu. Tuo tikslu Asociacijos susitarimo 147 straipsnyje numatyta laipsniškai naikinti muitus pagal Asociacijos susitarimo XV priede pateiktus tvarkaraščius ir taip pat numatyta galimybė toki panaikinimą spartinti bei plėsti jo taikymo sritį;
- (4) nuo 2022 m. vasario 24 d. neišprovokuotas ir nemotyvuotas Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą labai neigiamai paveikė Moldovos Respublikos gebėjimą prekiauti su kitomis pasaulio šalimis, visų pirma dėl to, kad Moldovos Respublikos eksportas priklauso nuo tranzito per Ukrainos teritoriją ir nuo Ukrainos infrastruktūros, kuo šiuo metu iš esmės nėra galimybių naudotis. Tokiomis kritinėmis aplinkybėmis ir siekiant sumažinti Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą neigiamus padarinius Moldovos Respublikos ekonomikai, būtina paspartinti glaudesnių Sąjungos ir Moldovos Respublikos ekonominių santykių plėtojimą ir teikti nuolatinę paramą Moldovos Respublikos ekonomikai. Todėl būtina ir tikslinga toliau skatinti prekybos srautus ir visiems produktams taikyti lengvatas prekybos liberalizavimo priemonių forma, vadovaujantis siekiu greičiau naikinti Sąjungos ir Moldovos Respublikos tarpusavio prekybai taikomus muitus;
- (5) pagal Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) 21 straipsnio 3 dalį Sąjunga užtikrina savo išorės veiksmų įvairių sričių nuoseklumą. Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 207 straipsnio 1 dalį bendra prekybos politika vykdoma atsižvelgiant į Sąjungos išorės veiksmų principus ir tikslus;
- (6) 2024 m. liepos 24 d. nustos galioti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1524 ⁽⁴⁾;

⁽¹⁾ 2024 m. kovo 13 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2024 m. gegužės 13 d. Tarybos sprendimas.

⁽²⁾ OL L 260, 2014 8 30, p. 4.

⁽³⁾ 2014 m. birželio 16 d. Tarybos sprendimas 2014/492/ES dėl Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos bei jų valstybių narių ir Moldovos Respublikos asociacijos susitarimo pasirašymo Europos Sąjungos vardu ir laikino taikymo (OL L 260, 2014 8 30, p. 1).

⁽⁴⁾ 2023 m. liepos 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1524 dėl laikinų prekybos liberalizavimo priemonių papildant prekybos lengvatas, taikomas produktams iš Moldovos Respublikos pagal Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos bei jų valstybių narių ir Moldovos Respublikos asociacijos susitarimą (OL L 185, 2023 7 24, p. 1).

- (7) šiuo reglamentu nustatomos laikinos prekybos liberalizavimo priemonės turėtų būti tokios: i) įvežimo kainų sistemos taikymo vaisiams bei daržovėms sustabdymas ir ii) visų tarifinių kvotų ir importo muitų taikymo sustabdymas. Tomis priemonėmis Sąjunga stiprins Moldovos Respublikos ir Sąjungos ekonominę integraciją ir suteiks tinkamą laikiną ekonominę paramą Moldovos Respublikai ir ekonominės veiklos vykdytojams, kurie buvo paveikti Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą;
- (8) siekiant užkirsti kelią sukčiavimui teisė naudotis šiuo reglamentu nustatytais prekybos liberalizavimo priemonėmis turėtų priklausyti nuo to, ar Moldovos Respublika laikosi visų atitinkamų naudojimosi lengvatomis pagal Asociacijos susitarimą sąlygų, įskaitant atitinkamų produktų kilmės taisykles ir su jomis susijusias procedūras, taip pat tai turėtų priklausyti nuo Moldovos Respublikos glaudaus administracinio bendradarbiavimo su Sąjunga, kaip numatyta Asociacijos susitarime;
- (9) Moldovos Respublika neturėtų nustatyti naujų muitų ar jiems lygiaverčio poveikio mokesčių ir naujų kiekybinių apribojimų ar jiems lygiaverčio poveikio priemonių, taikomų Sąjungos kilmės importui, neturėtų didinti esamų muitų ar mokesčių arba nustatyti kitų apribojimų, nebent tai aiškiai pateisinama Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą kontekste. Jei Moldovos Respublika nesilaikys bet kurios iš šių sąlygų, Komisija turėtų būti įgaliota laikinai sustabdyti visų šiuo reglamentu nustatytų prekybos liberalizavimo priemonių arba jų dalies taikymą;
- (10) Asociacijos susitarimo 2 straipsnyje nustatyta, kad, be kita ko, pagarba demokratijos principams, žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, taip pat kova su masinio naikinimo ginklų, susijusių medžiagų ir jų siuntimo į taikinių priemonių platinimu, yra esminiai Asociacijos susitarimo elementai. Pagal tą straipsnį Šalys visų pirma išsipareigoja laikytis šių bendrųjų principų: teisinės valstybės ir gero valdymo, kovos su korupcija, organizuota ar kitokia nusikalstama veikla, įskaitant tarpvalstybinio pobūdžio nusikalstamą veiklą, ir terorizmu, taip pat laikytis darnaus vystymosi ir veiksmingo daugiašališkumo principų. Tikslinga numatyti galimybę laikinai sustabdyti šiame reglamente numatytų prekybos liberalizavimo priemonių taikymą, jeigu Moldovos Respublika nesilaiko tų esminių elementų arba tų bendrųjų principų;
- (11) atsižvelgiant į Komisijos vertinimą, atliekamą vykdam reguliarią šio reglamento poveikio stebėseną ir pradėtą gavus tinkamai pagrįstą valstybės narės prašymą arba Komisijos iniciatyva, būtina numatyti galimybę imtis visų būtinų priemonių dėl visų į šio reglamento taikymo sritį patenkančių produktų, kurie neigiamai veikia Sąjungos arba vienos ar kelių valstybių narių panašių arba tiesiogiai konkuruojančių produktų rinką, importo;
- (12) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai laikinai sustabdyti šiame reglamente numatytų prekybos liberalizavimo priemonių taikymą, jei nebesilaikoma teisės naudotis tomis lengvatinėmis priemonėmis sąlygų, ir nustatyti apsaugos priemonės tais atvejais, kai importas pagal šį reglamentą daro neigiamą poveikį panašių ar tiesiogiai konkuruojančių produktų Sąjungos arba vienos ar kelių valstybių narių rinkai. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamos laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011⁽⁹⁾. Priimant laikinąsias apsaugos priemones turėtų būti taikoma patariamoji procedūra, atsižvelgiant į šių priemonių poveikį ir pobūdį bei logišką seką galutinių apsaugos priemonių priėmimo atžvilgiu;
- (13) Komisijos išsamios ir visapusiškos laisvosios prekybos erdvės, kuri yra Asociacijos susitarimo sudėtinė dalis, įgyvendinimo metinė ataskaita turėtų apimti išsamų šiuo reglamentu nustatomų prekybos liberalizavimo priemonių įgyvendinimo vertinimą;
- (14) atsižvelgiant į ekonominę padėtį Moldovos Respublikoje ir į tai, kad Reglamentas (ES) 2023/1524 nustos galioti 2024 m. liepos 24 d., šis reglamentas turėtų įsigalioti 2024 m. liepos 25 d.,

⁽⁹⁾ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Prekybos liberalizavimo priemonės

Nustatomos šios prekybos liberalizavimo priemonės:

- a) sustabdomas visų pagal Asociacijos susitarimo XV-A priedą nustatytų tarifinių kvotų taikymas ir produktus, kuriems taikomos tos kvotos, leidžiama importuoti į Sąjungą iš Moldovos Respublikos netaikant jokių muitų;
- b) įvežimo kainų sistemos taikymas tiems produktams, kuriems ji taikoma pagal Asociacijos susitarimo XV-B priedą, sustabdomas; tų produktų importui netaikomi jokie muitai.

2 straipsnis

Teisės naudotis prekybos liberalizavimo priemonėmis sąlygos

1 straipsnyje numatytų prekybos liberalizavimo priemonių taikymui nustatomos šios sąlygos:

- a) Moldovos Respublika laikosi produktų kilmės taisyklių ir su jomis susijusių procedūrų, kaip numatyta Asociacijos susitarime;
- b) Moldovos Respublika nenustato naujų muitų ar jiems lygiavėrio poveikio mokesčių ir naujų kiekybinių apribojimų ar jiems lygiavėrio poveikio priemonių, taikomų Sąjungos kilmės importui, arba nepadidina esamų muitų ar mokesčių arba nenustato jokių kitų apribojimų, įskaitant diskriminacines vidaus administracines priemones, nebent tai aiškiai pateisinama Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą kontekste, ir
- c) Moldovos Respublika gerbia demokratijos principus, žmogaus teises ir pagrindines laisves, taip pat kovoja su masinio naikinimo ginklų, susijusių medžiagų ir jų siuntimo į taikinių priemonių platinimu, laikosi teisinės valstybės ir gero valdymo principų, kovoja su korupcija, organizuota ar kitokia nusikalstama veikla, įskaitant tarpvalstybinio pobūdžio nusikalstamą veiklą, ir terorizmu, taip pat gerbia darnaus vystymosi ir veiksmingo daugiašališkumo principus, numatytus Asociacijos susitarimo 2, 9 ir 16 straipsniuose.

3 straipsnis

Laikinas priemonių taikymo sustabdymas

1. Jei Komisija nustato, kad yra pakankamai įrodymų, kad Moldovos Respublika nesilaiko 2 straipsnyje išdėstytų sąlygų, ji gali priimti įgyvendinimo aktą, kuriuo visiškai ar iš dalies sustabdomas šiame reglamente numatytų prekybos liberalizavimo priemonių taikymas. Tas įgyvendinimo aktas priimamas laikantis 5 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

2. Jei valstybė narė Komisijos paprašo sustabdyti bet kurios šiame reglamente numatytos prekybos liberalizavimo priemonės taikymą, remdamasi tuo, kad Moldovos Respublika nesilaiko 2 straipsnio b punkte nustatytų sąlygų, Komisija per keturis mėnesius nuo prašymo pateikia pagrįstą nuomonę dėl pareiškimo, kad Moldovos Respublika nesilaiko sąlygų, pagrįstumo. Jeigu Komisija padaro išvadą, kad pareiškimas yra pagrįstas, ji inicijuoja šio straipsnio 1 dalyje nurodytą procedūrą.

4 straipsnis

Apsaugos priemonės

1. Jei Moldovos Respublikos kilmės produktas, kuriam taikomas 1 straipsnis, importuojamas tokiomis sąlygomis, kurios neigiamai veikia Sąjungos arba vienos ar kelių valstybių narių panašių arba tiesiogiai konkuruojančių produktų rinką, Komisija įgyvendinimo aktu gali nustatyti bet kokią būtiną priemonę. Tas įgyvendinimo aktas priimamas laikantis 5 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

Tokia priemonė gali būti taikoma tol, kol tai būtina siekiant neutralizuoti neigiamą poveikį Sąjungos arba vienos ar kelių valstybių narių panašių arba tiesiogiai konkuruojančių produktų rinkai.

2. Komisija vykdo reguliarią šio reglamento poveikio stebėseną, atsižvelgdama į informaciją apie produktų, kuriems taikomos prekybos liberalizavimo priemonės pagal 1 straipsnio a punktą, eksportą, importą, kainas Sąjungos arba vienos ar kelių valstybių narių rinkoje ir gamybą Sąjungoje.

Komisija, pradėdant nuo 2024 m. liepos 25 d., kas du mėnesius informuoja valstybes nares apie reguliarios stebėsenos rezultatus.

3. Komisija atlieka padėties Sąjungos arba vienos ar kelių valstybių narių panašių arba tiesiogiai konkuruojančių produktų rinkoje vertinimą, siekdama nustatyti priemones pagal 1 dalį. Tas vertinimas pradedamas:

- a) gavus tinkamai pagrįstą valstybės narės prašymą, kuriame pateikiama pakankamai *prima facie* įrodymų, kuriuos ta valstybė narė pagrįstai turi pagal 4 dalį, apie 1 dalyje nurodytą neigiamą poveikį rinkai darantį importą, arba
- b) savo iniciatyva, kai Komisijai tampa akivaizdu, kad esama pakankamai *prima facie* įrodymų apie 1 dalyje nurodytą neigiamą poveikį rinkai darantį importą.

Pirmoje pastraipoje nurodytas vertinimas turi būti baigtas per keturių mėnesių laikotarpį nuo jo pradėjimo.

4. Atlikdama vertinimą pagal 3 dalį, Komisija atsižvelgia į visus susijusius rinkos pokyčius, įskaitant atitinkamo importo poveikį panašių arba tiesiogiai konkuruojančių produktų Sąjungos arba vienos ar kelių valstybių narių rinkos padėčiai. To vertinimo metu atsižvelgiama į šiuos veiksnius:

- a) atitinkamo produkto importo iš Moldovos Respublikos didėjimo tempą ir apimtį absoliučiaja bei santykinė vertėmis;
- b) atitinkamo importo poveikį Sąjungos rinkos arba vienos ar kelių valstybių narių rinkos gamybai ir kainoms, kartu atsižvelgiant į importo iš kitų šaltinių raidą.

Pirmoje pastraipoje nurodytas veiksnių sąrašas nėra baigtinis ir galima atsižvelgti ir į kitus svarbius veiksnius.

5. Kritinėmis aplinkybėmis, kai delsiant būtų padaryta sunkiai atitaisoma žala, Komisija įgyvendinimo aktu gali laikinai nustatyti bet kokią būtiną priemonę. Tokios priemonės gali būti nustatytos tik tinkamai pagrįstu valstybės narės prašymu pagal šio straipsnio 3 dalies a punktą ir priimamos per 21 dieną nuo prašymo gavimo. Tas įgyvendinimo aktas priimamas laikantis 5 straipsnio 4 dalyje nurodytos patariamiosios procedūros. Laikinoji apsaugos priemonė taikoma ne ilgiau kaip 120 dienų.

6. Jei atlikusi 3 dalyje nurodytą vertinimą Komisija mano, kad buvo padarytas neigiamas poveikis Sąjungos arba vienos ar kelių valstybių narių panašių ar tiesiogiai konkuruojančių produktų rinkai, ir ketina nustatyti galutinę priemonę pagal 1 dalį, ji *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbia pranešimą apie nustatomą tokią priemonę. Pranešime pateikiama vertinimo pagrindinių rezultatų suvestinė ir nurodomas laikotarpis, per kurį suinteresuotosios šalys gali pateikti savo nuomonę raštu. Tas laikotarpis negali būti ilgesnis nei 10 dienų nuo pranešimo paskelbimo dienos.

7. Jei Komisija pagal 1 arba 5 dalį nustato priemonę, kuria vėl nustatoma tarifinė kvota, kurios taikymas sustabdytas pagal 1 straipsnio a punktą, administruojant tą tarifinę kvotą atsižvelgiama į kalendoriniais metais, kuriais Komisija nustato tą priemonę, importuotą kiekį.

5 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda Muitinės kodekso komitetas, įsteigtas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013 ⁽⁶⁾ 285 straipsnio 1 dalį, kiek tai susiję su šio reglamento 3 straipsnio 1 dalimi. Tas komitetas – tai komitetas, kaip tai suprantama Reglamente (ES) Nr. 182/2011.

2. Komisijai padeda Apsaugos priemonių komitetas, įsteigtas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2015/478 ⁽⁷⁾ 3 straipsnio 1 dalį, kiek tai susiję su šio reglamento 4 straipsnio 1 dalimi. Tas komitetas – tai komitetas, kaip tai suprantama Reglamente (ES) Nr. 182/2011.

3. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.

4. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 4 straipsnis.

⁽⁶⁾ 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (OL L 269, 2013 10 10, p. 1).

⁽⁷⁾ 2015 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/478 dėl bendrų importo taisyklių (OL L 83, 2015 3 27, p. 16).

*6 straipsnis***Prekybos liberalizavimo priemonių įgyvendinimo vertinimas**

Komisijos rengiama išsamios ir visapusiškos laisvosios prekybos erdvės įgyvendinimo metinė ataskaita apima išsamų šiame reglamente numatytų prekybos liberalizavimo priemonių įgyvendinimo vertinimą ir, kai tinkama, tų priemonių socialinio poveikio Moldovos Respublikoje ir Sąjungoje vertinimą. Informacija apie produktų importą pagal 1 straipsnio a punktą skelbiama Komisijos interneto svetainėje ir atnaujinama kiekvieną mėnesį.

*7 straipsnis***Įsigaliojimas ir taikymas**

Šis reglamentas įsigalioja 2024 m. liepos 25 d.

Jis taikomas iki 2025 m. liepos 24 d.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2024 m. gegužės 14 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkė

R. METSOLA

Tarybos vardu

Pirmininkė

H. LAHBIB